

v duševním stavu obyvatelstva, jež buď nuceno, buď ve strachu o své zaopatření předměty potřeby, náchylně je povolovati držitelům předmětů takových ceny převyšující jejich vnitřní a skutečnou směnnou hodnotu. Tento stav, táto nálada mohou jeviti své účinky právě tak u přímého spotřebitele, snažícího se o nabytí věci pro osobní její nezbytnost, jako u toho, kdo vyhledává nabytí věci za účelem obchodování s ní. Kdo pak s nimi počítá jakožto s úkazem obecným, by kladl cenové požadavky, jejichž uspokojení by bez nich nemohl očekávati, ten využívá mimořádných poměrů válkou vyvolaných. Činil-li by tak věda, že kupujícímu osobně nezbývá nežli za každých podmínek nabytí předmětu potřeby, využil-li by úmyslně, ujednáváje prodej, osobní tísně kupcovy k nabytí plnění, jehož majetková hodnota je v nápadném nepochopitelném poměru k hodnotě toho, co mu sám poskytuje, dopustil by se již lichvy ve smyslu § 4 cís. nařízení ze dne 12. října 1914, č. 275 ř. z. Právě z toho, že vedle toho cís. nařízení o lichvě ukázala se potřeba zvláštních cís. nařízení proti předražování, by trestně postihnuty byly také některé antisociální činnosti pod obecná ustanovení o lichvě nespadaající, je patrné, že obor použitelnosti cís. nařízení z 24. března 1917 je širší, a že vytýčené tuto trestné skutkové podstaty, zejména podstata § 20, nedovolují interpretace tak úzké, jak se jí domáhá stížnost zmateční.

Čís. 126.

Zákonné následky zmeškání lhůt k opravným prostředkům jsou pro veřejného žalobce tytéž jako pro obžalovaného. Předpis § 27 tr. ř. zde neplatí.

(Rozh. ze dne 10. února 1920, Kr I 562/19.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací, zavrhnuv zmateční stížnost obžalovaného, nevzal zřetel k odvolání státního zástupce z výroku o trestu.

Důvody:

Státní zástupce ohlásil ústně již při hlavním přelíčení dne 24. května 1919 a protokolárně znovu dne 25. května 1919 odvolání z výroku o trestu a žádal zároveň za opis rozsudku se spisy a, ač tyto byly státnímu zastupitelství dne 21. června 1919 doručeny, podalo toto provedení odvolání teprve dne 8. července 1919, tudíž po uplynutí 8denní lhůty. Ježto však lhůty v trestním řádu určené jsou dle § 6 tr. ř. lhůtami preklusivními a v § 294 tr. ř. žádná výjimka ani pro veřejného žalobce není stanovena, jest i tento tomuto ustanovení zákona podroben a provedení odvolání jest tudíž opožděným. Pro tento názor mluví i všeobecné znění druhého odstavce § 294 tr. ř. »stěžovatel«, tedy každý stěžovatel, t. j. i státní zástupce, a pak úvaha, že státní zastupitelství i při platné zásadě legality a zásadě obžalovací, jež na zřeteli mají povinné stíhání trestných činů a podávání obžalob, může v samém trestním řízení míti právní postavení jen strany procesní s právy a povinnostmi, pokud v zákoně zvláštní výjimky není — jako v § 34 odst. 2 a 3 tr. ř., pokud se týče

§ 35, odst. 2 tr. ř. — stejného rozsahu s obžalovaným, takže již zásada rovnosti stran vyžaduje, by na zmeškání lhůty k podání opravného prostředku použito bylo i na státního zástupce dotyčných speciálních ustanovení zákona a nikoliv předpisu § 27 tr. ř., pouze právo stíhací a právo žalobní chránícího a konání bezvýjimečné povinnosti státního zástupce se dotýkajícího. Lze tedy v úvahu vzít pouze ohlášení odvolání. Než ani toto neobsahuje označení bodů odvolacích ani žádné okolnosti, jež by je zakládaly, a následkem toho nemohlo ani na opovědění ani na provedení odvolání státního zástupce dle § 294, odst. 2 tr. ř. žádného zřetele býti vzato.

Čís. 127.

Ustanovení čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862 čís. 8 ř. z. na rok 1863 platí nyní ve příčině čsl. branné moci a čsl. četnictva.

(Rozh. ze dne 12. února 1920, Kr I 45/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona takto právem:

Rozsudkem okresního soudu v Jičíně ze dne 10. dubna 1919 a rozsudkem krajského jako odvolacího soudu v Jičíně ze dne 20. května 1919, jimiž byl Josef H. sprostěn dle § 259, č. 1 a 3 tr. ř. obžaloby pro přestupky urážky na cti, dle §§ 487, 488 a 491 tr. z. a čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862, č. 8 ř. z. z roku 1863, byl porušen zákon v ustanovení zákona z 28. října 1919, č. 11 sb. zák. a nař., čl. V. zák. ze dne 17. prosince 1862, č. 8 ř. z. z roku 1863 a § 491 tr. z. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Rozsudkem okresního soudu v Jičíně ze dne 10. dubna 1919 sprostěn byl obžalovaný Josef H. dle § 259 ad 1 a 3 tr. ř. obžaloby pro přestupky proti bezpečnosti cti dle §§ 487, 488, 491 tr. z. a čl. V. zák. ze dne 17. prosince 1862, č. 8 ř. z. z roku 1863, jichž se udánlivě dopustil tím, že na veřejné schůzi v Jičíně dne 2. února 1919 křivě vinil četnictvo, že je úplatné, že se staralo jen o sprostňování vojáků a to tak, by chudí hnáni byli na vojnu a bohatí z vojny domů a že se stará jen o vyhledávání bolševiků, kdežto o potírání lichvy že se nestará. Okresní soud odůvodnil sprostňující rozsudek v první řadě tím, že ustanovení článku V. zák. ze dne 17. prosince 1862, č. 3 ř. z. z roku 1863 nelze použít na urážku četnictva republiky čsl., a že tudíž v přítomném případě, v němž veřejnou obžalobu vneslo státní zastupitelství v Jičíně následkem zmocnění ministerstva národní obrany, nejsou podmínky pro veřejnou obžalobu a trestní řízení bylo tudíž provedeno bez návrhu obžalobce dle zákona oprávněného (§ 259, č. 1 tr. ř.). Rozsudek dovozuje, že citovaný zákon z roku 1862 byl sice ponechán v platnosti zákonem z 28. října 1918, č. 11 sb. z. a n., ale svým zněním, mluvě výslovně o císařském vojsku, nebo samostatném oddělení jeho, vylučuje vzhledem k ustanovení čl. IV. uvoz. zák. trestnímu zákonu obdobné použití na vojsko